

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Iwona Szczepaniak

**Handel zagraniczny
produktami rolno-spożywczymi
szansą rozwoju obszarów wiejskich**

**Konferencja nt. Rozwój obszarów wiejskich – stan obecny i perspektywy”
IUNG-PIB, UP w Lublinie, Lublin, 22-24 czerwca 2016 roku**

Uwagi ogólne (1)

- Z punktu widzenia ekonomii wydaje się, że najważniejsze wyzwania, jakie stoją przed obszarami wiejskimi i sektorem rolno-spożywczym w Polsce związane są z dalszą proefektywnościową przebudową struktur społeczno-ekonomicznych tego segmentu gospodarki.
- Okres członkostwa Polski w Unii Europejskiej umożliwił ludności wiejskiej korzystanie ze wsparcia finansowego UE, w tym instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej, otworzył się rynek pracy w większości krajów Europy, a polskie produkty żywnościowe uzyskały niemal nieograniczony dostęp do dużego i zamożnego rynku unijnego.

Uwagi ogólne (2)

- Przemysł spożywczy i rolnictwo są głównymi członkami sektora rolno-spożywczego, przy czym przemysł ten uznawany jest za ogniwo łańcucha żywnościowego, które integruje pozostałe ogniwa tego łańcucha, tj. z jednej strony rolnictwo, a z drugiej skup i handel produktami rolnymi oraz handel żywnością.
- Rolnictwo i przemysł spożywczy w przeważającej mierze zlokalizowane na obszarach wiejskich, mają zatem kluczowe znaczenie zarówno dla rozwoju wsi, jak i poprawy warunków życia całego społeczeństwa.
- Specyfika produktów żywnościowych powoduje, że są one absolutnie niezbędne dla konsumentów i w coraz większym stopniu są zdolne zaspokajać rosnące wymagania konsumentów.

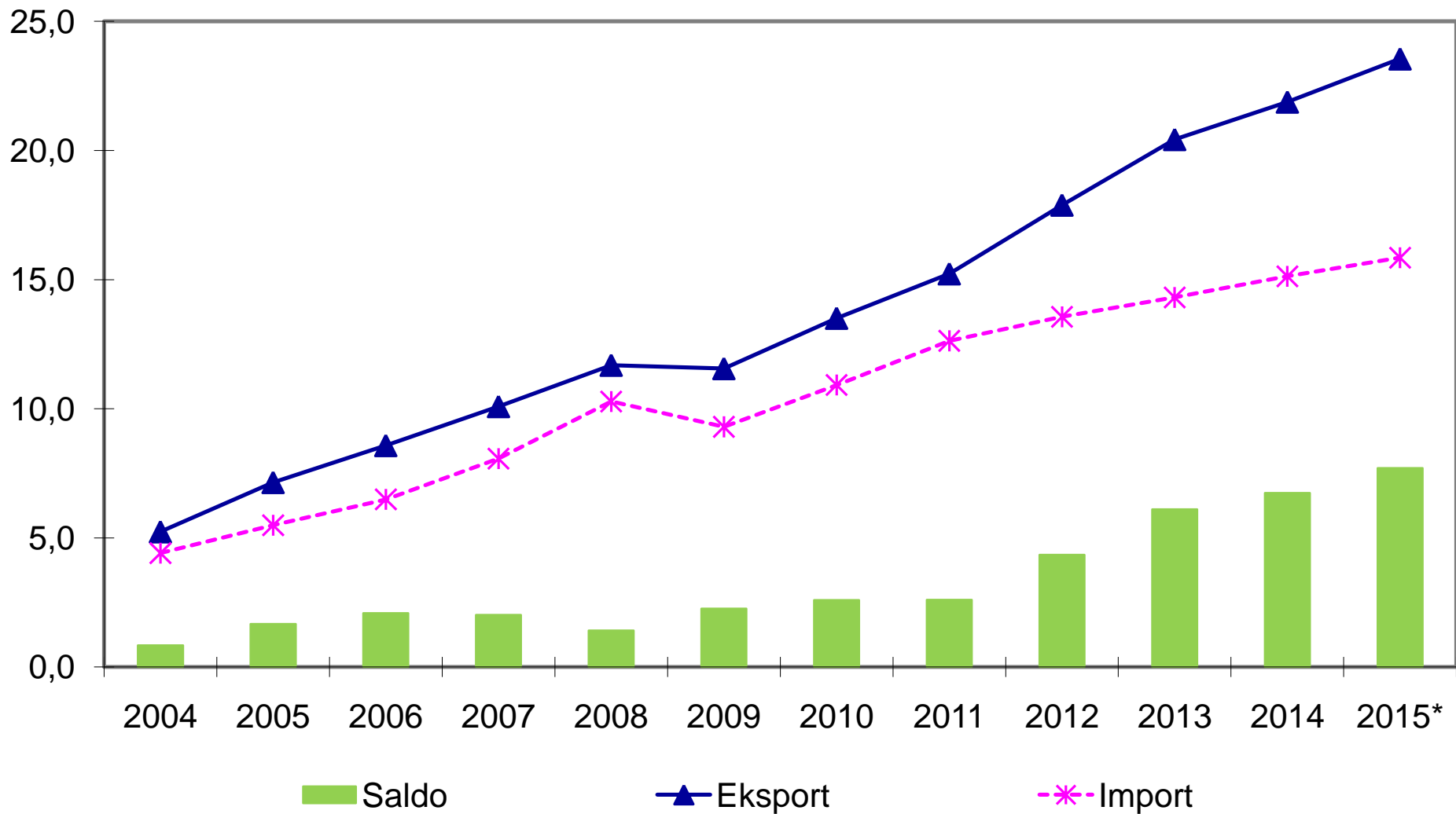
Metoda i materiały (1)

- Celem opracowania jest ukazanie znaczenia, jakie handel produktami rolno-spożywczymi ma dla rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej, a pośrednio także dla rozwoju obszarów wiejskich.
- W artykule w sposób syntetyczny przedstawiono wyniki handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi w okresie członkostwa Polski w UE, a także zwrócono uwagę na wykorzystanie krajowych i importowanych surowców w produkcji artykułów żywnościowych w Polsce.
- Uznano, że postępujący proces internacjonalizacji polskiego sektora rolno-spożywczego, wyrażający się m.in. w rozwoju wymiany handlowej produktami tego sektora ma nie tylko bezpośredni wpływ na rozwój krajowego rynku żywnościowego, ale również pośredni wpływ na rozwój obszarów wiejskich.

Metoda i materiały (2)

- W analizie handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi wykorzystano dane pochodzące z Centrum Analitycznego Administracji Celnej (CAAC) i Ministerstwa Finansów (MF).
- Informacje o funkcjonowaniu poszczególnych sektorów rolnych zaczerpnięto natomiast z Analiz Rynkowych, przygotowywanych i publikowanych regularnie przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (IERiGŻ-P).
- Okres badawczy – okres członkostwa Polski w Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem lat 2008-2014.

Polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (w mld euro)

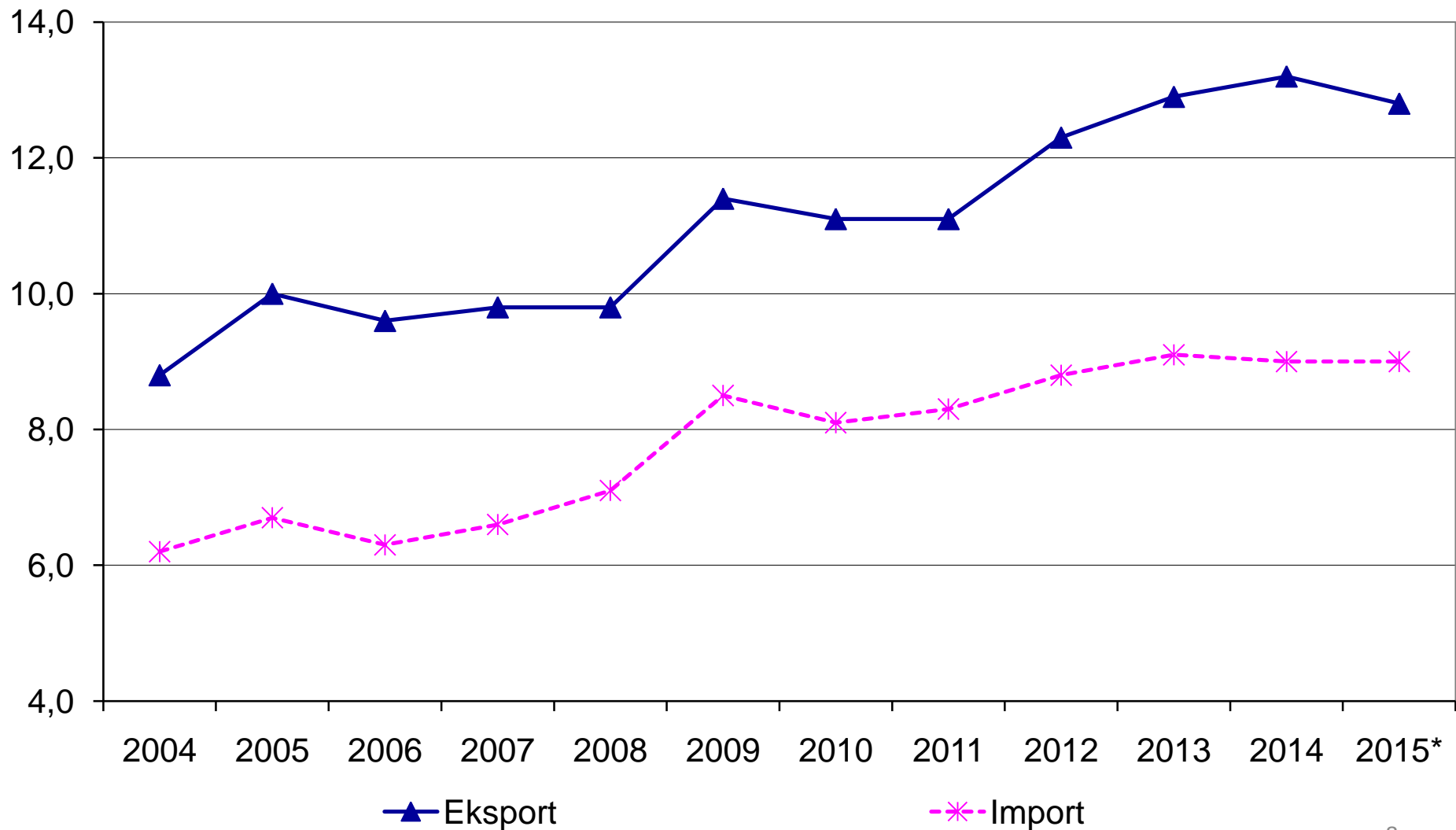

* dane wstępne

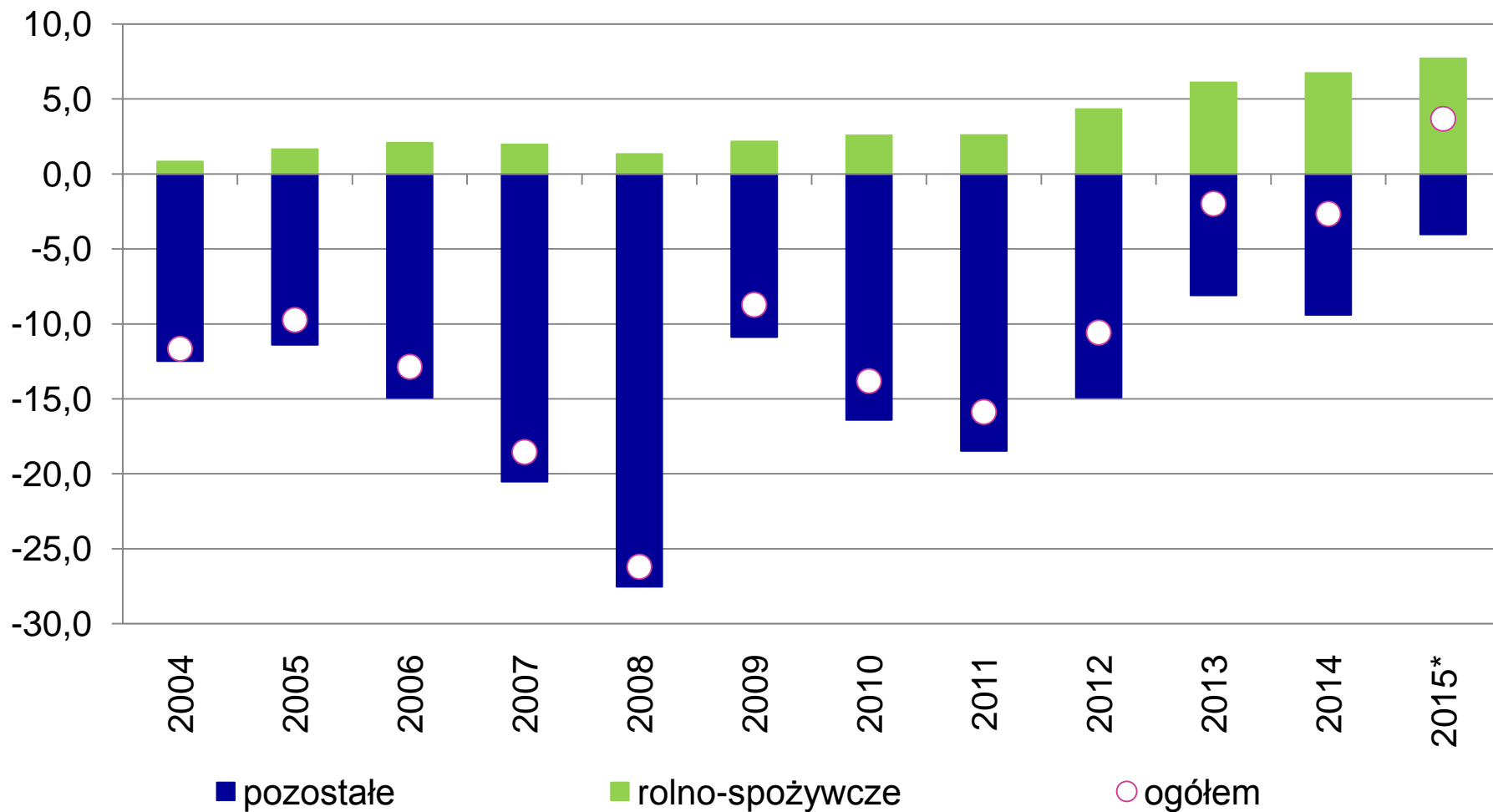
Wyniki handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi Polski

Strumień handlu	Kierunek	Wartość w mln euro				Dynamika	
		2008	2011	2014	2015	2015 (2008= 100)	średnie roczne tempo zmian w latach 2008-2015 w proc.
Eksport	Ogółem	11 692,3	15 227,6	21 876,5	23 558,3	201,5	10,9
	do UE	9 481,2	11 911,0	17 409,2	19 316,8	203,7	11,1
	poza UE	2 211,1	3 316,6	4 467,3	4 241,5	191,8	9,8
Import	Ogółem	10 277,4	12 628,4	15 134,4	15 850,5	154,2	6,7
	z UE	7 191,9	8 822,2	10 494,1	10 806,2	150,3	6,3
	spoza UE	3 085,5	3 806,2	4 640,3	5 044,3	163,5	7,4
Saldo	Ogółem	1 414,9	2 599,2	6 742,1	7 707,8	544,8	28,5
	z UE	2 289,3	3 088,8	6 915,1	8 510,6	371,8	21,4
	z krajami spoza UE	-874,4	-489,6	-173,0	-802,8	x	x

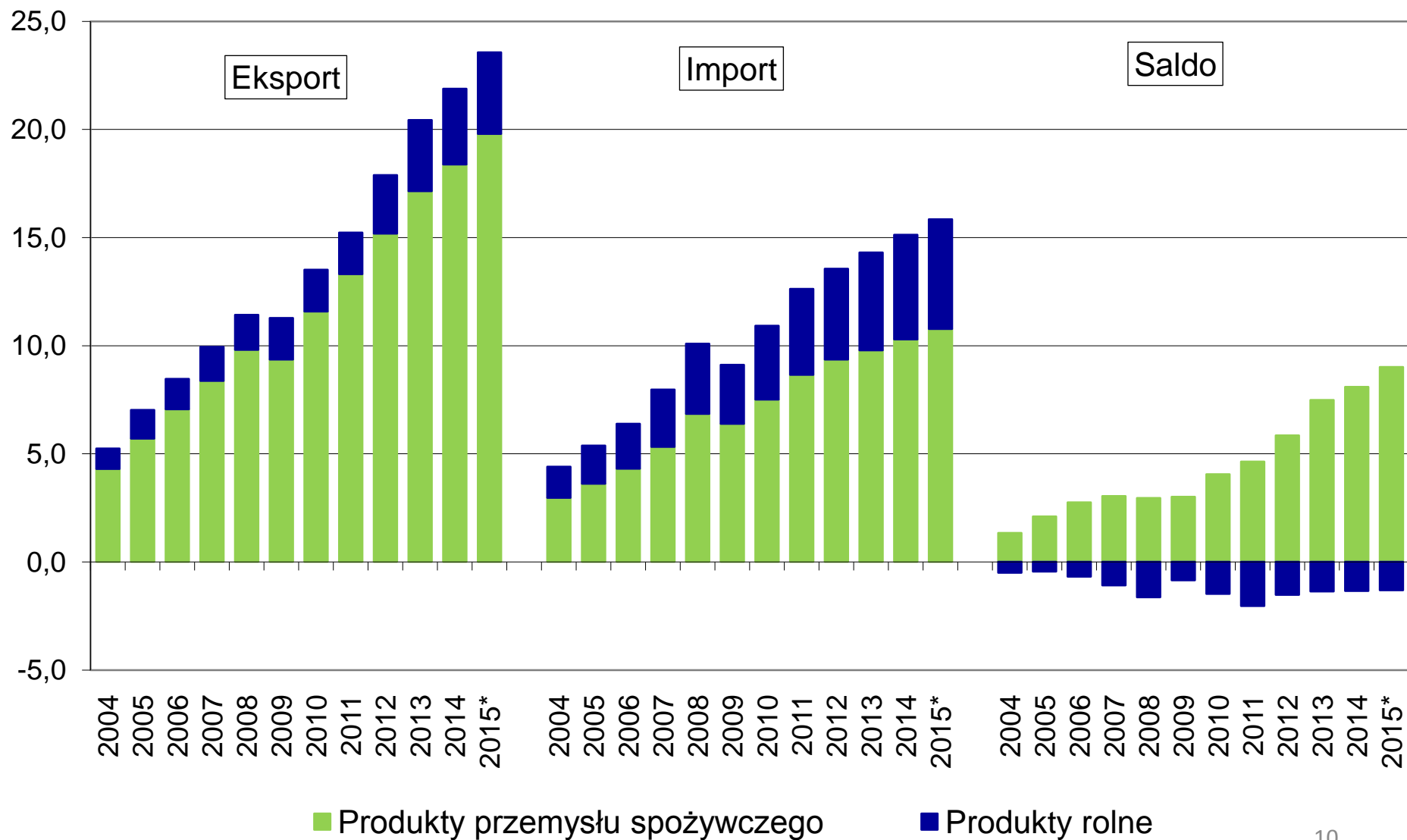
Udział produktów rolno-spożywczych w handlu zagranicznym Polski (w proc.)

Saldo obrotów produktami rolno-spożywczymi na tle salda handlu zagranicznego Polski, w mld euro

Handel zagraniczny Polski produktami przemysłu spożywczego i produktami rolnymi, w mld euro

Podaż surowców do produkcji artykułów żywnościowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zmiany (w proc.) wartości:							
– produkcji towarowej rolnictwa (w cenach stałych)	6,1	3,1	-1,6	3,8	1,2	4,7	2,1
– importu surowców (w euro)	19,7	-6,6	16,1	18,2	6,1	8,4	3,1
Wartość produkcji towarowej rolnictwa (w mld zł, w cenach bieżących)	56,3	56,2	59,4	71,3	75,0	80,0	76,7
Wartość importu (w mln euro)							
– produktów rolnictwa	3024	2644	3112	3737	3983	4176	4400
– półfabrykatów	3461	3410	3917	4573	4837	5182	5458
Wartość zasobów surowcowych (w mld zł)	72,5	82,4	87,5	105,5	111,9	119,3	118,0
Udział produkcji towarowej rolnictwa w zasobach surowcowych (w proc.)	77,7	68,2	67,9	67,6	67,0	67,1	65,0

Wnioski (1)

- Okres członkostwa Polski w Unii Europejskiej zaznaczył się systematycznym wzrostem i poprawą wyników handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi.
- W polskim handlu rolno-spożywczym dominują produkty przemysłu spożywczego (ich udział w eksporcie wynosi ok. 80-90%, a w imporcie – ok. 70%). Dużo mniejsze jest natomiast znaczenie handlu produktami rolnictwa. Saldo obrotów produktami przemysłu spożywczego od wielu lat jest dodatnie (od dekady szybko wzrasta), podczas gdy deficyt w wymianie produktami rolnymi był i jest bardzo głęboki.

Wnioski (2)

- Produkcja żywności w Polsce odbywa się przede wszystkim w oparciu o surowce pochodzące z krajowego rolnictwa. Udział produktów importowanych w łącznych zasobach surowcowych sektora żywnościowego jest jednak również znaczący, gdyż w ostatnich latach przekraczał 30% (w 2014 roku wyniósł 35%).
- Przemysł spożywczy, przetwarzając produkty rolne w celu nadania im przydatności konsumpcyjnej lub handlowej, a w efekcie wytwarzając przetwory spożywcze, które sprzedawane są na rynku krajowym i międzynarodowym, przyczynia się do rozwoju obszarów wiejskich.
- Wobec tego, że niewielkie są już możliwości dalszego wzrostu krajowego popytu na żywność, główną szansą rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej (a tym samym i obszarów wiejskich) pozostaje zwiększanie jej orientacji eksportowej.

Dziękuję za uwagę

dr Iwona Szczepaniak

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowy Instytut Badawczy
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa

E-mail: Iwona.Szczepaniak@ierigz.waw.pl